Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

talouspäällikkö Timo Jaakkola

Valtiovarainvaliokunnan
asunto- ja ympäristöjaosto
HE 29/2019 vp
Hallituksen talousarvioesitys 2020 (YM)

25.10.2019

TAE 2020 (pääluokka 35, luvut 01 ja 10 momenteittain)

35.01 Ympäristöhallinnon toimintamenot

Hallinnonalan toimintamenoihin varataan 69 milj. euroa (58 Me v. 2019), joka sisältää myös päätöksentekoa palvelevien selvitysten, arviointien ja tutkimuksen rahoituksen sekä kv. toiminnan.

35.01.01 Ympäristöministeriön toimintamenomäärärahat (smr 2 v)

34 888 000 euroa, lisäystä 8,7 milj. euroa. Yhtenä isona syynä toimintamenojen kasvuun on luonnonsuojeluun varatut ICT-kehittämis- ja Teas-määrärahat, 7,4 Me ja jätetiedon raportointijärjestelmä 1 milj. euroa, jätetietojärjestelmän ylläpito 150 000 euroa ja jätteiden sähköinen markkinapaikka 215 000 euroa. Ohjelman toteuttamista tuetaan kehittämistyöllä ja hankkeilla. Siirtyvän erän leikkaus on 1,06 milj. euroa.

35.01.04 Suomen ympäristökeskuksen toimintamenomäärärahat (smr 2 v)

23 374 000 euroa. Lisäystä 354 000 euroa. Pitkälti menee kevään teknisen kehyksen mukaisesti. 460 000 euroa lisäystä ympäristötutkimukseen.

35.01.29 Ympäristöministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

9 435 000 euroa. Lisäystä 3 milj. euroa. Syynä Hituran kaivoksen sulkemisen 2. vaiheen hankinnoista aiheutuvat mittavat alv:t ja lisääntyvät hankinnat mm. luonnonsuojelumäärärahojen kasvun myötä.

35.01.65 Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon (smr 3 v)

1 730 000 euroa. Vähentyy 200 000 eurolla vuoden 2019 kertaerien poistuessa talousarviosta.

35.10 Ympäristön- ja luonnonsuojelu

Ympäristön- ja luonnonsuojelun menoihin varataan 179 milj. euroa (123 Me v. 2019).

35.10.20 Ympäristövahinkojen torjunta (smr 3 v)

4 400 000 euroa, vähennys 13,8 milj. euroa. Hituran kaivoksen sulkemisen 2. vaiheeseen on varattu 16,3 milj. euron kertaerä v. 2019 talousarviossa. Vesiensuojelun tehostamisohjelman toteuttamiseen on varattu 3 milj. euroa. Lisäystä tehostamisohjelmassa vuoteen 2019 nähden on 2,5 milj. euroa. Ympäristöministeriössä valmistellaan lainsäädäntöhankkeen asettamista ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien (TOVA) kehittämiseksi. Hankkeelle asetetaan laajapohjainen työryhmä vuosille 2020–2021, ja hallituksen esitys on suunniteltu annettavaksi kevätkaudella 2022.

35.10.21 Eräät luonnonsuojelun menot (smr 3 v)

30 340 000 euroa, lisäystä 27,65 milj. euroa. Hallitusohjelman mukaan Suomen tulee saavuttaa YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteet eli pysäyttää luonnon monimuotoisuuden kato. Tämän vuoksi luonnonsuojelun rahoitusta kasvatetaan hallituskaudella. Luonnonsuojelumäärärahoihin ehdotetaan v. 2020 yhteensä 88,8 milj. euron lisäystä ympäristöministeriön hallinnonalalle. Lisäksi luonnonsuojelumäärärahoja lisätään myös maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle.

Luonnonsuojelulisäys momenteittain (1 000 e)

35.01.01	**7 400**
35.10.21	**27 700**
35.10.52	**26 700**
35.10.63	**27 000**
Yhteensä	**88 800**

35.10.22 Eräät ympäristömenot (smr 3 v)

20 235 000 euroa, lisäystä 2,06 milj. euroa

Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma Kaisuun on varattu 1 milj. euroa kuntien ja alueiden ilmastotyön vauhdittamiseen. Rahoituksella tuetaan maakuntien, kuntien ja seutukuntien ilmastotoimien suunnittelua ja toteuttamista. Tarkoitus on myös levittää kuntien ja niiden ilmastoverkostojen kehittämiä ratkaisuja ja käytäntöjä päästöjen vähentämiseksi sekä kuntalaisten vähähiilisten toimien mahdollistamiseksi. Lisäksi varataan ilmastopaneelin työtä varten 750 000 euroa ja ilmastohankkeisiin 160 000 euroa.

Momentin määrärahaan sisältyviä vesien- ja merenhoidon resursseja (6,89 Me) tarvitaan vuoteen 2021 ulottuvien toimenpideohjelmien toteutuksen edistämiseen. VELMU-ohjelman (Vedenalaisen meriluonnon monimuotoisuuden inventointiohjelma) kohdennettuja inventointeja jatketaan meriluonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden kannalta arvokkailla alueilla sekä alueilla, joihin kohdistuu erityisiä ihmispaineita. Ravinteiden kierrätys -hankkeelle esitetään 2,5 milj. euroa. Ympäristön kunnostamiseen ja maaperäsuojeluun (Pima) on varattu 1,35 milj. euroa. Käytöstä poistetuilla tai hylätyillä vakavaa ympäristön pilaantumista tai ympäristölle mahdollista vaaraa aiheuttavilla kaivannaisjätteiden jätealueilla tulisi tehdä tarkemmat kohdetutkimukset, selvittää vastuukysymykset, kunnostusvaihtoehdot ja niiden kustannukset sekä tehdä päätökset kunnostettavista kohteista. Tarkempia kohdetutkimuksia tulee alustavien tutkimusten perusteella tehdä 19 kaivoskohteessa.

Strategisen kiertotalouden edistämisohjelman toteuttamiseen ja kiertotalouden edistämiseen varataan 500 000 euroa (, josta 80 000 euroa on momentilla 350101). Vesiensuojelun tehostamisohjelmaan esitetään 3 milj. euroa. Ympäristötutkimuksen ja ympäristöhallinnon resursseihin ehdotetaan 1,34 milj. euroa.

35.10.52 Metsähallituksen julkiset hallintotehtävät (smr 3 v)

57 844 000 euroa, lisäystä 22,475 milj. euroa. Luonnonsuojeluun on varattu lisäystä 26,7 milj. euroa. Luontopalvelut panostaa huomattavasti aiempaa enemmän valtion hallinnassa olevien luonnonsuojelualueiden hoitoon, luonnontilan ennallistamiseen sekä lajien ja luontotyyppien inventointiin ja seurantaan ja on siten keskeisesti tukemassa uhanalaistumiskehityksen pysäyttämistä ja YK:n biodiversiteettisopimuksen tavoitteita. Ympäristöhallinnon yhteiskäytössä olevan luonnonsuojelun paikkatietojärjestelmän kokonaisuutta täydennetään, mukaan luettuna uhanalaisia lajeja koskeva tiedonhallinta. Investointimäärärahaa ohjataan vuonna 2020 luontokohteiden rakennetun omaisuuden korjausvelan suunnitelmalliseen purkamiseen.

35.10.60 Siirto öljysuojarahastoon (smr 3 v) ja 35.10.65 Öljyjätemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (smr 3 v)

Vuoden 2018 alussa luovuttiin öljyjätehuollon järjestämisestä ympäristöministeriön ja yhden jätehuoltoalan toimijan välisillä sopimuksilla ja siirryttiin markkinaehtoisesti toimivaan öljyjätehuoltoon. Öljyjätemaksun kerääminen ei tästä syystä ole enää tarkoituksenmukaista, ja siitä on tarkoitus luopua 1.1.2020 alkaen. Kun öljyjätemaksusta ei enää kerry tuloja momentille 11.19.08, ei varoja ole myöskään siirrettävissä öljysuojarahastoon. Momentit ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta. Eduskunnassa on parhaillaan käsittelyssä valtiovarainministeriön yhteistyössä ympäristöministeriön kanssa valmistelema esitys öljyjätemaksusta annetun lain kumoamisesta (HE 26/2019 vp).

35.10.61 Vesien- ja ympäristönhoidon edistäminen (smr 3 v)

15 542 000 euroa, vähennystä 480 000 euroa. Pilaantuneita maa-alueita koskevan perustyön lisäksi valtakunnallista pilaantuneiden maa-alueiden tutkimus- ja kunnostusohjelmaa (Maaperä kuntoon -ohjelmaa). Varaus on 1,521 milj. euroa. Panostus pilaantuneiden maiden kunnostustoimiin on siis yhteensä 2,871 milj. euroa momenteilla 351022 ja 351061. Puurakentamisen toimenpideohjelmaan esitetään 2 milj. euroa ja vesiensuojelun tehostamisohjelmaan 9 milj. euroa.

35.10.63 Luonnonsuojelualueiden hankinta- ja korvausmenot (smr 3 v)
48 630 000 euroa, lisäystä 21,8 milj. euroa.
Metsoon varataan 25 milj. euroa. Lisäksi suojellaan mm. valtakunnallisesti arvokkaita suoalueita. Myös Natura 2000 -verkoston ja aiemmin päätettyjen luonnonsuojeluohjelmien toteutus jatkuu joidenkin alueiden osalta. Käynnistetään toimintaohjelma elinympäristöjen monimuotoisuuden parantamiseksi.

35.10.66 Kansainvälisen yhteistyön jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (smr 2 v)
2 062 000 euroa, lisäystä 236 000 euroa. YM ottaa hoidettavakseen UM:ltä kehitysmaiden edustajien osallistumisen kv. ympäristökokouksiin (300 000 euroa). Itämeren suojelun Helsingin komission (HELCOM) Suomen maksuosuus, joka koostuu maakohtaisesta vuosimaksusta (184 577 e) ja isäntämaamaksusta (292 000 e). Kaudella 2020–2021 isäntämaamaksu nousee 30 000 euroa. Lisäksi maakohtaiseen vuosimaksuun on esitetty 3 %:n korotusta. Kertasiirto kv. musta hiili -aloitteeseen palaa toimintamenoihin.

Kipupisteet

- Henkilöstövoimavarojen riittävyys luonnonsuojeluun kohdistettujen määrärahojen kasvaessa huomattavasti.
- Kaivannaisjätealueiden tutkimukset
- ELY-keskuksista erityisesti Uudenmaan Y-vastuualueella henkilöstö vähenee pääosin eläköitymisten seurauksena 16 % v. 2020 mennessä, mikä vaikuttaa ympäristönsuojelun valvonnan laajuuteen ja tehokkuuteen.